

Висновки. Синдром «емоційного вигорання» часто є у працівників фінансово-кредитних організацій. Керівник повинен використовувати усі методи для подолання вигорання задля ефективної підприємства. До таких методів відноситься належить профілактика, різні виду групової роботи та індивідуальне консультування.

Література.

1. Бойко В. В. Синдром «емоціонального вигорання» в професійно-ном общени. – СПб.: Питер, 1999. – 105 с

Тези надіслано 28 лютого 2019 року

Копилов Сергій Олегович

КУЛЬТУРА ГРОМАДЯНСЬКОГО ПАТРІОТИЗМУ ЯК ЧИННИК СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ СУСПІЛЬСТВА

Наразі всіма визнається наріжне значення патріотичних настановлень громадян для повноцінного функціонування й поступу сучасного суспільства, а надто українського. Часто наголошується і на ризиках для безпеки спільноти, пов'язаних, з одного боку, із недостатньою сформованістю, нечіткістю й недовістю цих настановлень та переконань, з іншого – з їх деструктивними викривленнями, симуляцією або, нарешті, з корисливою експлуатацією патріотичних настроїв громадян тими чи іншими суспільно-політичними силами. Водночас менше акцентується на тому, що поняття та образ батьківщини (рідної країни), уявлення про власні стосунки з нею й зокрема про відповідні етичні зобов'язання залишаються важливим складником ціннісно-мотиваційної системи сучасної особистості, а отже – умовою її продуктивного самовизначення та самоздійснення. Натомість брак чи викривленість цих уявлень знижує життєстійкість та соціально-психологічну безпеку особи.

При цьому залишаються невирішеними й дискусійними, по-перше, проблема адекватного *змісту* й *форм* громадянсько-патріотичної свідомості, по-друге – питання щодо шляхів та психологічних закономірностей) її становлення й функціонування. І ці питання лише загострилися внаслідок подій останніх років, що поставили під реальну загрозу існування України як незалежної країни. Адже сплеск патріотичних почуттів (утім, на тлі індиферентності значної частини громадян) водночас спричинив загострення суперечок і навіть протистояння між суспільними групами та особами, що по-різному

розуміють, «у чому нині полягає справжній патріотизм» (Д.С. Лихачов). Можна завбачити, що кожне з цих суттєво відмінних трактувань актуалізує певну реальну, всезагально-значущу *грань* складного, синтетичного концепту батьківщини; водночас абсолютизація одного з цих складників, цілковите зведення до нього ідеї батьківщини ідеологічно вихолощує, викривляє патріотичні інтенції. Так чи так, виникає сумнів: чи дійсно патріотичний світогляд здатний виконувати ту дієву всезагально-об'єднуючу роль, про яку кажуть громадські діячі, науковці тощо (див., зокрема, [1]) ?

На наше переконання, ця проблема не може бути вирішена шляхом затвердження єдиної для всього загалу ідеологічної системи («національної ідеї» тощо) – адже остання нівелювала б реальний плюралізм світобачень та інтересів різних соціальних груп та індивідів. Натомість необхідне переведення непродуктивного *зіткнення ідеологем* у план змістового, свідомого й продуктивного *спорудіалогу* навколо відповідних наріжних *понять* (батьківщини, патріотичних почуттів та поведінки, нації, суспільства та його інтересів тощо) у їх співвіднесенні з іншими цінностями та смислами буття сучасної людини. Таке міжособове та міжгрупове спілкування стимулювало б оформлення й презентування різних цілісних *культур* патріотичного мислення, ставлення та поведінки, які б не нищівно заперечували, а *доповнювали* одна одну. Водночас, спираючись на ідеї філософської логіки культури (діалогу культур) В.С. Біблера [2], можна передбачити, що вищезгадана зовнішня комунікація актуалізуватиме *внутрішній (мисленнєвий) діалог* цих культур як форму рефлексивного становлення й реалізації патріотичного спрямування особистості. Тож важливо окреслити принципи, проблемний зміст та організаційні форми вищезгаданого суспільного діалогу, а також відповідні стратегії соціальних (зокрема освітньо-виховних) впливів на зростаючі покоління.

Передусім з погляду «розуму культури» (Біблер), поряд із осягненням плідних традицій світової та вітчизняної патріотичної думки, для сучасної особи поняття батьківщини та патріотизму є не «даними», але такими, що мають бути заново самостійно й відповідально покладені, *вироблені* нею самою. Власне, тут не лише *ідея* своєї країни, а й її реальне буття постає не завершеним, *можливим* та *бажаним*, ненастанно твориться індивідуальними та спільними зусиллями громадян. Це і є, власне, сутністю громадянсько-патріотичного настановлення. При цьому соціально-творчі інтенції щоразу можуть і мають бути спрямовані на той аспект буття країни, який є для даної особистості (групи) ціннісно найвагомим, що не повинно виключати ідейної та практичної співпраці з носіями інших «домінант». З-поміж вищезгаданих наріжних складників ідеї батьківщини, кожен з яких може виступати її інтегруючим, конститутивним началом і водночас є «недостатнім» сам по собі, можна назвати: 1) природний (біогеографічний) комплекс країни чи певного її регіону (пор. «рідна земля»); 2) суспільно-політичний устрій, зокрема, державні та інші загальнонаціональні інституції; 3) життя та культура етносу (етносів); 4) сукупність матеріально-цивілізаційних надбань краї-

ни (зокрема економічний потенціал); 5) цілісність історичного шляху країни тощо. Відтак спілкування з проблеми «справжнього патріотизму» (і відповідно мисленевий діалог індивіда з собою) має бути передусім діалогом (спором та узгодженням) цих домінант; з іншого боку, в ньому мають співвідноситись і сполучатися різні загальнокультурні форми осмислення цієї проблеми – науково-теоретична (соціально-гуманітарна та природнича), філософська, художня, суспільно-політична, етико-релігійна думка. Осередками ж такого суспільного діалогу можуть стати форуми, політичні клуби, ЗМІ; нарешті, діалог патріотичних культур має, на нашу думку, стати основною формою прилучення зростаючого покоління до спільноти співгромадян у царині *загальної освіти* та сімейного виховання.

Література:

1. Балл Г.О. *Раціогуманістична оієнтація в методології людинознавства* / Г.О. Балл. – К.: Видавництво ПП «СКД», 2017. – 204 с.
2. Библер В.С. *На гранях логіки культури* / В.С. Библер. – М.: Рус.феном.общ., 1975. – 440 с.

Тези надіслано 28.02. 2019 р.

Котух Олена Вікторівна

ОСОБЛИВОСТІ СТАНОВЛЕННЯ АВТЕНТИЧНОСТІ ОСОБИСТОСТІ В ПЕРІОД ЖИТТЄВОЇ КРИЗИ

Становлення автентичності це вміння не втрачати довіру до себе, вміння бути відкритим власному досвіду, вміння приймати в виражати свої істинні почуття, перетворювати всій страх і гнів у любов до себе та до оточуючих. Завдяки відкритості внутрішньому досвіду переживань людина вчиться бути «вільною від спотворюючого впливу і здатна прислухатись до своєї внутрішньої реальності, віднести до неї як до гідної довіри і жити нинішнім».[1]

З точки зору О.М. Кочубейник саме методи осмислення автентичності є ключем для будь-якого пояснення того, що таке автентичність, її індивідуальний зміст – це фактично конгломерат методів вироблених у процесі розмови і теоретизування.

Специфіка розуміння та дослідження автентичності полягає в усвідомленні того, що «постійний процес, оскільки постійним є рух як особистості так і її життєвого світу». [2] Можна сказати, що це пошук такої інтеграції стосунку особистості й життєвого світу, де зникає суперечність можливого. Головна ідея полягає в тому, що цей пошук може здійснюватись й в модусі персоналізації і в